

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 25.1.2006
KOM(2006) 20 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

**Opatření v oblasti vnějších vztahů: tematický program pro životní prostředí a
udržitelné řízení přírodních zdrojů včetně energie**

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Souvislosti	4
2.1	Podpora životního prostředí a udržitelného řízení přírodních zdrojů včetně energie za hranicemi EU	4
2.2	Politika EU a ES v oblasti životního prostředí a udržitelného řízení přírodních zdrojů včetně energie.....	5
2.3	Dosavadní zkušenosti a získaná ponaučení.....	7
2.3.1	Přehled současných nástrojů	7
2.3.2	Poučení z širších mezinárodních souvislostí: potřebnost vedení, větší soudržnosti, koordinované činnosti EU a plnění závazků.....	7
2.4	Odůvodnění tematického přístupu	9
3.	Tematický program	10
3.1	Působnost programu.....	10
3.2	Zásady programování.....	10
3.3	Cíle.....	11
4.	Priority.....	12
4.1	Práce na RCT 7 zaměřená na příčiny: podpora udržitelného životního prostředí	12
4.2	Podpora provádění iniciativ EU a plnění mezinárodně dohodnutých závazků.....	12
4.3	Lepší integrace na straně EU.....	14
4.4	Posílení správy životního prostředí a vedoucí úlohy EU	15
4.5	Podpora udržitelných energetických alternativ v partnerských zemích a regionech .	16

Annexes

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

Opatření v oblasti vnějších vztahů: tematický program pro životní prostředí a udržitelné řízení přírodních zdrojů včetně energie

1. Úvod

Ve snaze racionalizovat a zjednodušit stávající právní rámec upravující opatření v oblasti vnějších vztahů Společenství navrhla Evropská komise soubor šesti nových nástrojů v rámci finančních výhledů na období 2007 až 2013. Tři z těchto nástrojů (nástroj pro humanitární pomoc, nástroj pro stabilitu a nástroj pro makrofinanční pomoc) jsou horizontální povahy a budou sloužit k reakci na konkrétní potřeby a okolnosti. Další tři (nástroj pro předvstupní pomoc, nástroj na podporu politiky evropského sousedství a partnerství a nástroj pro rozvojovou spolupráci a hospodářskou spolupráci) jsou určeny na provádění konkrétních politik ve vymezených zeměpisných oblastech. Tyto nástroje budou od nynějška představovat základní právní akty pro výdaje Společenství na podporu programů vnější spolupráce, včetně příslušných tematických programů, a nahradí mimo jiné stávající tematická nařízení.

Podle těchto návrhů mají tematické programy zřetelnou přidanou hodnotu a zahrnují činnosti, jež doplňují zeměpisné programy, které zůstávají přednostním rámcem pro spolupráci Společenství se třetími zeměmi¹.

Komise se zavázala zahájit s Evropským parlamentem a Radou diskuzi o oblasti působnosti, cílech a prioritách každého tematického programu, a to na základě formálních sdělení určených oběma těmito orgánům. Výsledkem tohoto procesu budou politické pokyny pro následující fáze tvorby programů, především pro strategické dokumenty pro tematickou vnější spolupráci, které budou vytvořeny v souladu s ustanoveními uvedených nástrojů.

Účelem tematického programu pro životní prostředí a udržitelné řízení přírodních zdrojů včetně energie je zabývat se environmentálním aspektem rozvojových a dalších vnějších politik, jakož i přispět k prosazování environmentální a energetické politiky Evropské unie v zahraničí.

Na základě proběhlého procesu konzultací byla do tematického programu začleněna řada návrhů občanské společnosti.

¹ Viz sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu „Opatření v oblasti vnějších vztahů pomocí tematických programů v rámci budoucích finančních výhledů na období 2007–2013“ – KOM(2005) 324, 3.8.2005.

2. SOUVISLOSTI

2.1. Podpora životního prostředí a udržitelného řízení přírodních zdrojů včetně energie za hranicemi EU

Za posledních 50 let se světová populace takřka ztrojnásobila a lidé rozsáhlým způsobem změnili ekosystémy s cílem uspokojovat rostoucí poptávku po potravinách, sladké vodě, dřevu, vláknech a palivu. Došlo sice k podstatnému zvýšení blahobytu lidí a hospodářského rozvoje, ale podle nedávno zveřejněného Posouzení ekosystému na konci tisíciletí² se vinou tlaku lidské společnosti dvě třetiny klíčových ekosystémových služeb naší planety zhoršují nebo jsou využívány neudržitelným způsobem, což představuje překážku pro dosažení rozvojových cílů tisíciletí (dále jen „RCT“).

Z předpovědi vyplývá, že do roku 2030 počet obyvatel světa vzroste o další 2 miliardy, a to by ve spojení s dlouhodobou mírou hospodářského růstu, která je zapotřebí k úplnému vymýcení extrémní chudoby, mohlo vést ke čtyřnásobnému nárůstu světové ekonomiky do roku 2050³. Je naprosto nezbytné zajistit udržitelné využívání přírodních zdrojů tak, aby modely výroby a spotřeby nepřekračovaly kapacitu planety Země, pokud jde o poskytování zdrojů či pohlcování odpadů a emisí, které v důsledku takového růstu vznikají. Toto bude jedním ze základních úkolů pro světové společenství, zvláště pak pro rozvojové a rozvíjející se země, a to i v oblasti energetiky, kde má mezinárodní spolupráce zásadní význam vzhledem k současnému tlaku na stávající zdroje a k ohrožení globální bezpečnosti zásobování energií.

Environmentální problémy nedbají na politické hranice a vlivem globalizace je nutnost řešit otázky životního prostředí v mezinárodních souvislostech stále naléhavější. Dlouhodobě udržitelný rozvoj v Evropě není možný bez zájmu o udržitelný rozvoj ve zbytku světa a bez aktivní angažovanosti ve prospěch tohoto cíle. EU ochranu životního prostředí a udržitelné hospodaření s přírodními zdroji podporuje také v rámci svého úsilí o posílení sociálního rozměru globalizace.

EU hraje vedoucí úlohu při uzavírání mezinárodních dohod o závazcích v oblasti životního prostředí a je si velmi dobře vědoma toho, že rozvojovým zemím je třeba pomáhat s plněním povinností, které z těchto dohod vyplývají. Mnohé z těchto závazků jsou součástí Johannesburgského prováděcího plánu přijatého na Světovém summitu o udržitelném rozvoji (viz příloha 1).

Životní prostředí má zvláštní význam pro lidi žijící v chudobě. Obživa chudých lidí přímo závisí na široké škále přírodních zdrojů a ekosystémových služeb, a tedy na udržitelném řízení zdrojů, jako jsou voda, energie, půda, lesy, mokřady, volně žijící zvířata a populace ryb, a tito lidé jsou zvláště zranitelní vůči environmentálním hrozbám. Znečištění ovzduší a vody pak ovlivňuje především život obyvatel měst. Obživu lidí lze zkvalitnit zajištěním trvalého a spravedlivého přístupu k přírodním zdrojům, včetně energie získávané udržitelným způsobem, a zamezením zhoršování životního prostředí; jejich zdravotní stav lze zlepšit zvýšením kvality ovzduší a vody, bezpečným nakládáním s odpadními vodami, chemikáliemi a odpady a bojem proti znečištění; zranitelnost je pak

² <http://www.millenniumassessment.org/en/index.aspx>.

³ World Development Report 2003: Sustainable Development in a Dynamic World (World Bank) (Zpráva o rozvoji ve světě 2003: udržitelný rozvoj v dynamickém světě (Světová banka)).

možné omezit zmírňováním environmentálních hrozeb, přizpůsobováním se změně klimatu, zajištěním udržitelného zásobování energií, zachováním biologické rozmanitosti, na níž chudí lidé v dobách nouze závisí, a řešením konfliktů vznikajících kvůli zdrojům. Nepříznivé důsledky změny klimatu zvýší zranitelnost chudých lidí, a proto je třeba, aby byl ohled na ně plně začleněn do všech aspektů rozvojového plánování. Souhrn hlavních výzev, které nejúžeji souvisí s tímto tematickým programem, je uveden v příloze 2.

2.2. Politika EU a ES v oblasti životního prostředí a udržitelného řízení přírodních zdrojů včetně energie

Strategie udržitelného rozvoje EU, která se v současnosti přezkoumává, usiluje o dosažení vysoké úrovně hospodářské prosperity, sociální spravedlnosti a soudržnosti, jakož i ochrany životního prostředí, a stanoví hlavní mezinárodní cíle, a to odstranění chudoby, boj proti sociálnímu vyloučení, podporu zdraví, usměrnění globalizace ve prospěch udržitelného rozvoje, dosažení udržitelných modelů výroby a spotřeby, udržitelné řízení přírodních a environmentálních zdrojů a posílení veřejné správy v zájmu udržitelného rozvoje.

Nedávno přijatý Evropský konsenzus pro rozvoj⁴ (označovaný též jako prohlášení o rozvojové politice) zavazuje EU k poskytování rozsáhlejší a kvalitnější pomoci. Tento dokument zasazuje odstranění chudoby do souvislosti udržitelného rozvoje, včetně úsilí o dosažení rozvojových cílů tisíciletí, jakožto hlavní a všezahrnující cíl rozvojové spolupráce EU. Trvale udržitelné životní prostředí je RCT 7 a jak péče o životní prostředí, tak udržitelná energie mají zásadní význam i pro řadu dalších RCT. Podpora životního prostředí a udržitelné řízení přírodních zdrojů, jakož i vody a energie, jsou dvěma z devíti klíčových oblastí rozvojové spolupráce Společenství. Je uznávanou skutečností, že rozvojové země potřebují dlouhodobý integrovaný přístup k nabídce a poptávce v oblasti energie, v němž budou hrát klíčovou úlohu obnovitelné zdroje energie a energetická účinnost. V konsenzu je položen důraz na nutnost výraznější integrace otázek životního prostředí do veškerého úsilí ES v oblasti rozvoje a na nutnost pomoci rozvojovým zemím se začleněním problematiky životního prostředí do jejich rozvojových strategií. Do popředí je postavena také úloha pomoci Společenství při prosazování soudržnosti mezi rozvojovou politikou a ostatními politikami EU, včetně oblasti životního prostředí.

V konsenzu se zdůrazňuje odhodlání EU pomáhat rozvojovým zemím při dosahování cílů dohodnutých na konferencích OSN, včetně Světového summitu o udržitelném rozvoji v Johannesburgu, a při provádění mnohostranných dohod o životním prostředí. Dokument zvláště upozorňuje na výzvu, kterou v souvislosti s rozvojovou spoluprací představuje změna klimatu. Zmiňuje rovněž přidanou hodnotu příspěvku Společenství ke globálním iniciativám souvisejícím s RCT a s globálními veřejnými statky a je v něm vysloven souhlas s posuzováním těchto iniciativ případ od případu. Důležité závazky přijaté v konsenzu se odrážejí i v dalších nedávno přijatých klíčových politických dokumentech, včetně strategie pro urychlení pokroku směrem k dosažení RCT.

⁴ Společné prohlášení ze dne 22. listopadu 2005 dohodnuté mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí.

Na Světovém summitu o udržitelném rozvoji konaném v roce 2002 zahájila EU důležité iniciativy, například iniciativu pro vodu (EUWI), energetickou iniciativu (EUEI) COOPENER⁵, což je vnější rozměr programu ES „Inteligentní energie pro Evropu“⁶, Johannesburgskou koalici pro obnovitelnou energii (JREC) a akční plán pro prosazování práva, správu a obchod v oblasti lesnictví (FLEGT). Tyto iniciativy napomáhají koordinaci na úrovni EU, podporují politický dialog s rozvojovými a rozvíjejícími se zeměmi, občanskou společností a soukromým sektorem a přispívají k provádění celé řady programů a činností.

Environmentální politika na úrovni Společenství je definována v šestém akčním programu pro životní prostředí⁷. Ten stanoví čtyři priority, kterými jsou řešení problematiky změny klimatu, ochrana přírody a biologické rozmanitosti, podpora zdraví a kvality života a podpora udržitelného využívání přírodních zdrojů a nakládání s odpady. Dokument staví do popředí řadu strategických přístupů, včetně začlenění environmentální politiky do všech ostatních politik Společenství a zapojení zúčastněných subjektů do rozhodování. Tento přístup pomohl EU postavit se do čela mezinárodního úsilí o posílení správy v oblasti životního prostředí na globální úrovni, o dosahování shody ohledně mnohostranných dohod o životním prostředí, o vytváření neformálnějších mezinárodních procesů a prosazování vzájemné podpory mezi politikami v oblasti obchodu, vnějších vztahů, rozvoje a životního prostředí na celém světě.

Energetická politika Evropské unie má tři hlavní cíle zaměřené na dosažení udržitelného rozvoje. Jde o tyto úkoly: umožnit spotřebitelům nakupovat energii za konkurenční ceny prostřednictvím posílení hospodářské soutěže na trzích s energií, zajistit bezpečné zásobování energií a snížit vliv energetické soustavy na životní prostředí na přijatelnou úroveň. K předpokladům uskutečnění těchto cílů patří: 1) zintenzivnění dialogu a spolupráce s partnerskými zeměmi a regiony EU, pokud jde o boj proti změně klimatu a zabezpečení dodávek energie; 2) začlenění energetických otázek do úsilí o snižování chudoby a rozvoj a 3) posílení koordinace a soudržnosti politik, jakož i podpora subjektů, které o energetice rozhodují, v oblasti budování kapacit.

Rozšíření z roku 2004 mělo a nadcházející rozšíření, včetně přistoupení Bulharska a Rumunska, budou mít důležité důsledky pro environmentální politiku EU vůči sousedním státům a pro její vztahy s nimi ve sféře energetiky. Vzhledem k našim sdíleným zdrojům a ekosystémům nabývá spolupráce na poli životního prostředí a energie zvláštního významu v rámci evropské politiky sousedství (ENP). EU vybízí všechny své sousedy, aby převzali plnou odpovědnost za zlepšování životního prostředí a přispívali k dosahování mezinárodních cílů v této oblasti.

Úspěšnost tohoto tematického programu bude záviset na kvalitní základně vědeckých poznatků, na vytváření kapacity pro využívání nových poznatků a podporu inovace a na účasti vědců a institucí z partnerských zemí, zejména zemí rozvojových. K vytvoření těchto předpokladů přispělo několik po sobě jdoucích rámcových programů EU pro výzkum, a to především prostřednictvím mezinárodního programu vědeckotechnické spolupráce (INCO).

⁵ Rozhodnutí č. 1230/2003/ES.

⁶ KOM(2002) 408 ze dne 17.7.2002.

⁷ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1600/2002/ES .

2.3. Dosavadní zkušenosti a získaná ponaučení

2.3.1. Přehled současných nástrojů

V současnosti financuje ES programy v oblasti tropických lesů, životního prostředí, mezinárodních environmentálních procesů a energie různými způsoby.

V rámci rozpočtové linie pro tropické lesy a životní prostředí v rozvojových zemích bylo v období 2000–2006 vynaloženo 249 miliónů EUR na podporu udržitelného lesního hospodářství a 93 miliónů EUR na ochranu životního prostředí. Financování bylo zaměřeno na inovační a strategické pilotní projekty.

Nedávno provedené hodnocení této rozpočtové linie dospělo k závěru, že by poučení z projektů mělo přispět k posílení vnitrostátního politického dialogu a mělo by se stát základem programování pomoci ES pro jednotlivé země a regiony, a zdůrazňuje se v něm, že je třeba vyvinout další úsilí s cílem zvýšit využívání pomoci. V hodnocení se konstatuje, že je nutné navázat dlouhodobý politický dialog s vládami za účelem plného začlenění otázek životního prostředí a lesů do dokumentů PRSP a CSP⁸. Dále se zde upozorňuje na nutnost pružného přístupu, umožňujícího financovat nové priority a politické iniciativy EU, například akční plán EU zaměřený na změnu klimatu a rozvoj a akční plán EU pro prosazování práva, správu a obchod v oblasti lesnictví (FLEGT).

Další podpora ve výši 53 miliónů EUR se v letech 2000 až 2006 poskytuje prostřednictvím programu LIFE – Třetí země, jehož cílem je budování kapacit a správních struktur a podpora environmentální politiky a akčních programů ve třetích zemích sousedících se Středoziemím a Baltským mořem.

Čtyřletý program Inteligentní energie pro Evropu (2003–2006) má vnější složku „COOPENER“, vytvořenou v rámci energetické iniciativy EU, která slouží k budování příznivého prostředí pro zásobování energií na podporu RCT, a to z hlediska regulační politiky, plánování a institucí. Předběžné hodnocení⁹ tohoto programu poukázalo na význam regionální spolupráce a multidisciplinárních projektových týmů, jejichž vznik budou podněcovat projekty financované z programu COOPENER, a také na skutečnost, že zásadní úloha energetiky v oblasti rozvoje a odstraňování chudoby byla v nedávné minulosti do značné míry přehlížena.

2.3.2. Poučení z širších mezinárodních souvislostí: potřebnost vedení, větší soudržnosti, koordinované činnosti EU a plnění závazků

Podpora pro mnohostranné dohody o životním prostředí a další mezinárodní procesy v oblasti životního prostředí je poskytována mimo jiné z rozpočtové linie mezinárodní ochrana životního prostředí ve výši 8 miliónů EUR ročně. Společně s mnohem vyšší podporou ze strany členských států bylo z pomoci ES financováno více než 50 % z částky převyšující základní náklady a ještě větší podíl nákladů na dodatečné práce spojené s těmito úmluvami. Financování EU tak mělo zásadní význam pro vybudování

⁸ Strategické dokumenty ke snižování chudoby (Poverty Reduction Strategy Papers) a strategické dokumenty ES pro jednotlivé země (EC Country Strategy Papers).

⁹ „Předběžné hodnocení obnoveného víceletého programu Společenství v oblasti energie (2007–2013)“, září 2004.

mezinárodní architektury pro ochranu životního prostředí. Tento úkol je již z větší části splněn, i když bude třeba nadále podporovat struktury veřejné správy a hodnocení globálního životního prostředí.

Pozornost se nyní přesunula k vlastnímu provádění, které vyžaduje zdroje zcela jiného řádu. EU bude i nadále hrát klíčovou úlohu v kontextu mnohostranné spolupráce.

U chudších zemí se často stává, že i když mají jasné odhodlání naplňovat mezinárodně dohodnuté cíle, jejich vnitrostátní realizaci brání strukturální překážky, selhání trhu a nedostatečnost zdrojů a kapacit. I v případě, že jsou environmentální cíle začleněny do vnitrostátních strategií pro dosažení RCT, zaujímají v nich natolik nevýznamné místo, že není zajištěno ani provedení těch poměrně malých investic, které jsou třeba pro ochranu před zhoršením životního prostředí, s nímž by byly spojeny mnohem větší náklady. Kromě toho mívají přínosy ochrany životního prostředí dlouhodobý charakter, což lze obtížně skloubit s krátkodobými horizonty plánování, které si vynucuje chudoba.

Jestliže chce Unie své mezinárodní vůdčí postavení rozšířit i do oblasti podpory realizace, bude muset do svých rostoucích rozpočtů na různé formy pomoci začlenit větší podporu na ochranu životního prostředí a udržitelné řízení zdrojů včetně energie. Podporu sice mohou poskytovat i jen samy členské státy, ale ze zkušeností vyplývá, že ES je velmi vhodným nástrojem pro tento účel. EU dlouhodobě osvědčuje svou efektivitu při sjednávání ambiciózních cílů v oblasti životního prostředí a udržitelného řízení zdrojů v rámci mezinárodních procesů. Podpora uskutečňování těchto cílů v partnerských zemích však byla dosud méně koordinovaná. Znalosti a zkušenosti členských států a Komise se zatím nespojily a nevznikl zřetelný kritický objem účinné podpory ze strany EU. Větší koordinace na úrovni EU je určitě zapotřebí a větší finanční účast ES by jejímu vzniku napomohla.

To však neznamená, že ES je jediný společným zprostředkovatelem. Globální environmentální nástroj (Global Environmental Facility) byl založen právě jako společná iniciativa s cílem pomoci rozvojovým zemím hradit dodatečné náklady na dosažení celosvětových přínosů. Poslední jednání o doplnění tohoto fondu ovšem ukázala, že členské státy EU jsou připraveny udělat více než někteří jiní dárci. Kromě toho má fond přesně vymezený mandát a nezabývá se všemi důležitými otázkami.

Naléhavě jsou zapotřebí inovační a pružné mechanismy financování, zejména na podporu transferu technologií šetrných k životnímu prostředí. Existuje například zájem o využití veřejných prostředků a oficiální rozvojové pomoci jako nástrojů k získání dalších zdrojů ze soukromého sektoru, bank pro rozvoj a finančních institucí prostřednictvím partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP). Nedávné zkušenosti s iniciativami EUEI, COOPENER a JREC svědčí o tom, že EU v rozvojových zemích a regionech i rozvíjejících se zemích dokáže poskytovat cennou pomoc, a to vytvářením pružných nástrojů finanční podpory, jež doplňují přístupy, které v nedávných letech zavedli jiní dárci. Prokázalo se, že tak lze zlepšit integraci energetických otázek do rozvojových politik a strategií a zvýšit soudržnost.

2.4. Odůvodnění tematického přístupu

Hlavními nástroji pro spolupráci se třetími zeměmi jsou programy zemí a regionální programy, jejichž prostřednictvím by měla být poskytována největší část podpory pro životní prostředí a udržitelné řízení přírodních zdrojů včetně energie. To platí zvláště u otázek místní či regionální povahy.

Tematický přístup je však základním nástrojem koordinovanějšího, soudržnějšího a účinnějšího přístupu EU, který nabízí řadu možností, jak doplnit zeměpisné nástroje a zvýšit jejich hodnotu, a to způsoby, mezi které patří:

- konkrétní zaměření na otázky, které byly jasně označeny za globální priority, a možnost podporovat globální veřejné statky a bojovat proti globálnímu „kolektivnímu zlu“, čehož lze prostřednictvím zeměpisných programů dosahovat jen obtížně; patří sem i politické zviditelnění významných činností;
- vytvoření účinných a koordinovaných prostředků k prosazování vlastních politických priorit EU tím, že se EU umožní plněji působit v mezinárodních organizacích, environmentálních a energetických iniciativách, procesech a partnerstvích a poskytovat provozní podporu pro mnohostranné dohody o životním prostředí a různé organizace;
- pokrytí všech partnerských zemí, s výjimkou předvstupních a potenciálně kandidátských zemí, které umožňuje financovat přeshraniční, regionální, meziregionální, subregionální a globální iniciativy a podporovat politický dialog na regionální, meziregionální a globální úrovni;
- pružný programovací cyklus dovolující přizpůsobovat a uplatňovat odlišné přístupy, než které se běžně používají v zeměpisných nástrojích; to zahrnuje i pružnost při výběru partnerů podílejících se na realizaci, takže je možné uzavírat partnerství s komunitními organizacemi, výzkumnými organizacemi, občanskou společností, soukromým sektorem a mezinárodními subjekty a organizacemi;
- možnost posílit začlenění problematiky životního prostředí a energie do rozvojových politik/strategií a plánování; sem patří podpora potenciálu pro provádění a šíření inovačních činností, které jsou odpovědí na složité výzvy, a to jako první krok směrem k jejich začlenění do zeměpisných nástrojů pomoci.

Konečně je tematický přístup třeba použít také tam, kde pomocí programů pro jednotlivé země a regiony nelze dosáhnout stanovených cílů, například v situacích po skončení konfliktu.

Tematický program by v partnerských zemích a regionech měl vést k činnostem, které budou soudržným způsobem doplňovat činnosti financované v rámci zeměpisných nástrojů. **Proto je zásadně důležité, aby se existencí tematického programu neospravedlňovalo vypuštění otázek životního prostředí, přírodních zdrojů a energie při plánování strategií zemí a regionálních strategií.** Zvláštní pozornost je třeba věnovat nutnosti začlenit do zeměpisných programů jak zmírňování změny klimatu, tak přizpůsobování této změně, jakož i udržitelné energetické alternativy, a tím podporovat dlouhodobou hospodářskou a environmentální udržitelnost podpory EU.

3. TEMATICKÝ PROGRAM

3.1. Působnost programu

Hlavní část zdrojů dostupných v rámci nástroje pro rozvojovou spolupráci a hospodářskou spolupráci (dále jen „DCECI“) sice bude zaměřena na rozvoj, ale nově navrhované nástroje vnější politiky budou sloužit i k prosazování dalších politik EU v zahraničí. K financování tohoto tematického programu bude využit jak DCECI, tak nástroj pro evropské sousedství a partnerství (ENPI).

Program bude podporovat opatření, která se týkají environmentálního rozměru vnější politiky, zvláště pak rozvojové politiky, a která v zahraničí prosazují politiku EU v oblasti životního prostředí a udržitelné energetiky. Do programu budou zahrnuty všechny zeměpisné regiony s výjimkou předvstupních a potenciálně kandidátských zemí. Především bude zaměřen na univerzální činnosti a opatření v rozvojových zemích, která budou doplňovat činnosti v rozvíjejících se zemích a ve velmi omezené míře také v průmyslových zemích, kde budou mít podobu politického dialogu a utváření koalic.

Tematický program bude rovněž podporovat ty aspekty stávajících a nových politických iniciativ EU, včetně EUWI, EUEI, JREC a FLEGT, které se týkají politického dialogu na centrální úrovni, koordinace, analýzy a konzultací.

Předmětem úvah budou možnosti zapojení tematického programu do globálních iniciativ a fondů souvisejících s globálními veřejnými statky.

Pravidelné příspěvky na úhradu základních nákladů mnohostranných dohod o životním prostředí, kterých je ES smluvní stranou, nebudou financovány v rámci tohoto tematického programu, ale budou i nadále hrazeny ze zvláštní linie rozpočtu v okruhu vnější vztahy.

3.2. Zásady programování

Opatření tohoto tematického programu budou vycházet z těchto obecných zásad:

- **subsidiarita a komplementarita** se zeměpisnými programy, jak je vysvětleno v odůvodnění tematického programu. Koordinace a společné úsilí s členskými státy a dalšími dárci budou velmi důležité;
- **soudržnost** na vnitřní i vnější úrovni v souladu s Pařížskou deklarací k účinnosti pomoci;
- **partnerství** prostřednictvím spolupráce s širokým spektrem mezivládních, státních a nestátních aktérů na globální, regionální, národní či místní úrovni;
- **konzultace**, včetně zapojení občanské společnosti a soukromého sektoru do procesu víceletého programování a dialogu o nových směrech vývoje a trendech;
- **inovace a šíření** jejich výsledků, včetně podpory inovačních politik, strategií a přístupů a vhodných způsobů jejich šíření a replikace;

- **průřezové otázky** budou vzaty v úvahu. Zhoršováním životního prostředí, neudržitelným využíváním přírodních zdrojů a nedostatečným přístupem k udržitelným a cenově dostupným energetickým službám jsou zvláště postiženy ženy, děti a domorodí obyvatelé. Demokracie a dodržování lidských práv a rovných příležitostí mužů a žen napomáhají účinnému prosazování zájmů životního prostředí a řádná správa věcí veřejných je nezbytnou podmínkou pro vyvážení pilířů udržitelného rozvoje;
- **předcházení konfliktům a jejich řešení.** Přírodní zdroje (včetně zdrojů energie) se v rostoucí míře stávají příčinou regionálních konfliktů, což ohrožuje sociální a environmentální stabilitu. Tyto konflikty mohou mít globální dopad (kromě jiných důsledků), protože mohou ohrozit naše zásobování energií. Při řešení otázek přírodních zdrojů je nutné brát v úvahu, zda příjmy pocházející z těchto zdrojů nezpůsobují nebo nepomáhají udržovat konflikt, místo aby podporovaly udržitelný rozvoj. Ke sledování sociálních a environmentálních důsledků přispěje konkrétní podpora iniciativ těžebního průmyslu pro zvýšení transparentnosti. Také vědomá připravenost na katastrofy může úspěšně přispívat k zachování životního prostředí a bránit nepříznivým dopadům na bezpečnost zásobování energií.

Program se bude provádět v souladu s reformou řízení zahraniční pomoci z roku 2000, která mimo jiné předpokládá, že odpovědnost za řízení bude ve vhodných případech převedena na delegace.

Po projednání ve výborech Komise rozhodne o čtyřletých (2007–2010) a následně tříletých (2011–2013) tematických strategických dokumentech (programové dokumenty).

Na základě tohoto víceletého programování Komise vypracuje roční pracovní plány, které stanoví prioritní činnosti, jež se budou podporovat, konkrétní cíle, předpokládané výsledky a orientační částky.

Pokud jde o přezkum v polovině období, bude provedeno vnější hodnocení činností za první tříleté období (2007–2009), které bude zdrojem vstupních údajů pro přípravu druhého tematického strategického dokumentu (2011–2013). Zprávy budou předány členským státům a Evropskému parlamentu a budou s nimi projednány.

3.3. Cíle

Program má tyto cíle:

- pomoci rozvojovým zemím dosáhnout rozvojových cílů tisíciletí, zejména učinit pokrok směrem k RCT 7, který se týká trvale udržitelného životního prostředí, a to zpřístupněním nástrojů a příkladů osvědčených postupů a inovačních přístupů;
- podpořit začleňování problematiky životního prostředí a udržitelného řízení přírodních zdrojů včetně energie do všech oblastí vnější pomoci ES;
- podpořit soudržnost politik EU, které ovlivňují životní prostředí a bezpečnost zásobování energií na globální úrovni nebo v partnerských zemích;

- umožnit Evropskému společenství a pomoci EU plnit jejich mezinárodní povinnosti a závazky v rámci mnohostranných dohod o životním prostředí a dalších procesů, zvláště pokud jde o pomoc rozvojovým zemím;
- prosazovat v zahraničí mezinárodní správu životního prostředí a environmentální a energetickou politiku EU;
- podpořit udržitelné možnosti získávání energie v partnerských zemích a regionech.

4. PRIORITY

Tematický program bude poskytovat podporu v těchto širokých okruzích:

4.1. Práce na RCT 7 zaměřená na příčiny: podpora udržitelného životního prostředí

K otázkám, které budou řešeny, patří

- **budování kapacity pro integraci otázek životního prostředí v rozvojových zemích**, včetně kapacity pro začleňování environmentální problematiky do regionálních a celonárodních rozvojových strategií a pro zkvalitnění analýz environmentální politiky; kapacity umožňující zahájit plnění povinností a závazků vyplývajících z globálních či regionálních úmluv, iniciativ a procesů na poli životního prostředí; a kapacity pro posílení výzkumu a řízení přírodních zdrojů včetně energie;
- **podpora aktérů občanské společnosti a poradních fór**, která hrají důležitou úlohu při prosazování a realizaci politiky na podporu ochrany životního prostředí a udržitelného využívání zdrojů včetně energie;
- **sledování a hodnocení stavu životního prostředí** s cílem zlepšit kvalitu údajů a ukazatelů, a tím zvýšit povědomí o problémech a umožnit informovanou tvorbu politiky;
- **rozvoj inovačních přístupů**, jako jsou platby za environmentální služby, ekologická fiskální reforma, partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem, inovační tržně orientované politické nástroje, politické přístupy opírající se o vědecké poznatky a podpora technologií šetrných k životnímu prostředí a mechanismů pro transfer technologií (know-how) do rozvojových zemí;
- **využití zkušeností EU**. Ke sdílení našich zkušeností a navázání pevných vztahů s klíčovými zeměmi mohou posloužit twinningová partnerství a další struktury vytvořené pro šíření přístupů uplatňovaných v EU.

4.2. Podpora provádění iniciativ EU a plnění mezinárodně dohodnutých závazků

EU dává přednost takovým formám vnější pomoci, které přijímající země vezme za své a sama je řídí. Existují však strukturální důvody, proč mají naši partneři tendenci považovat environmentální rozměr udržitelného rozvoje za menší prioritu, a to má vliv na dlouhodobou životaschopnost alternativ rozvoje, které si volí. Cílem podpory

poskytované prostřednictvím tematického programu by měla být podpora integrace ohledů na životní prostředí do procesu rozhodování o národních prioritách a zvyšování efektivity tohoto procesu. Pokud jde o globální veřejné statky v oblasti životního prostředí, mají rozhodnutí o zohlednění environmentálního rozměru udržitelného rozvoje a míra, do jaké se plní mezinárodně dohodnuté závazky, dopad na všechny země. K oblastem, které se mohou ucházet o tematickou podporu, patří:

- **iniciativy EU ve prospěch udržitelného rozvoje.** Tematický program bude doplňovat podporu poskytovanou podle zeměpisných oblastí a posilovat stávající iniciativy EU, zvláště prostřednictvím podpory politického dialogu, koordinace, analýz a konzultačních procesů. Spolu s případnými opatřeními v oblasti nových politických priorit představují současné iniciativy, především EUWI, EUEI, JREC a FLEGT, rámec pro spolupráci mezi EU a partnerskými zeměmi, včetně vlád, soukromého sektoru a občanské společnosti. Představují také příležitost k využití kapitálové podpory ze strany soukromého sektoru pomocí inovačních přístupů;
- **změna klimatu;** provádění akčního plánu EU zaměřeného na změnu klimatu v kontextu rozvojové spolupráce¹⁰, zejména opatření na podporu integrace související se čtyřmi strategickými cíli akčního plánu. Dále sem patří provádění strategie pro vítězství v boji proti celosvětové změně klimatu¹¹, zvláště prostřednictvím budování kapacit, analýz a zvyšování informovanosti o možnostech a potřebách ohledně zmírnění tohoto jevu a adaptaci na něj v klíčových hospodářských odvětvích, podpory úsilí rozvojových zemí o snížení emisí skleníkových plynů a maximální využití investic do čistých technologií a prostřednictvím přípravy plánů na přizpůsobení;
- **biologická rozmanitost;** podpora poskytovaná v zájmu dosažení cíle významně snížit ubývání biodiverzity do roku 2010, zvláště v oblastech, kde je biologická rozmanitost vysoká. Opatření budou vycházet z akčního plánu EU pro biodiverzitu v rámci hospodářské a rozvojové spolupráce, včetně posílení kapacity příslušných agentur podílejících se na zachování a udržitelném využívání biologické rozmanitosti, včetně biodiverzity v zemědělství. Pozornost bude věnována také budování kapacit v oblasti biologické bezpečnosti;
- **desertifikace;** prioritní akce podle Úmluvy Spojených národů o boji proti desertifikaci (UNCCD), jako je zpřístupňování nástrojů napomáhajících tomu, aby se cíle úmluvy staly standardní součástí rozvojových strategií;
- **lesy.** Program bude podporovat intervence, které zvyšují přínos lesů pro udržitelný rozvoj, jako je správa lesů a chráněných oblastí místními komunitami, a celoodvětvové procesy politických reforem, včetně národních programů v oblasti lesního hospodářství. Podporovány budou také inovační přístupy propojující problematiku lesů s otázkami změny klimatu, předcházení konfliktům a zdraví;

¹⁰ Akční plán, který bude přiložen ke strategii EU v oblasti změny klimatu v kontextu rozvojové spolupráce 1 (akční plán 2004–2008), dohodnutý na zasedání Rady dne 22. listopadu 2004.

¹¹ Sdělení Komise „Jak zvítězit v boji proti celosvětové změně klimatu“ ze dne 9. února 2005 - KOM(2005) 35.

- **nezákonná těžba dřeva a správa lesů.** Hlavními překážkami, které brání udržitelnému a spravedlivému řízení lesů, a tak zmenšují prospěch, jenž může mít současná společnost i budoucí generace z lesních zdrojů a funkcí lesa, jsou špatná správa věcí veřejných, korupce a nezákonná těžba dřeva. ES se zavázalo zlepšovat veřejnou správu v odvětví lesního hospodářství a řešit problém nezákonné těžby dřeva prostřednictvím akčního plánu FLEGT;
- **rybolovné a další mořské zdroje.** Program se zaměří na posílení řízení a správy v oblasti rybolovu a dalších mořských zdrojů, zvláště na přeshraniční otázky a environmentální opatření, která zvyšují udržitelnost využívání rybolovných a mořských zdrojů, a na ochranu korálových útesů a hospodaření v pobřežních oblastech;
- **dodržování environmentálních norem (u výrobků a výrobních postupů).** Výrobci v rozvojových zemích musejí plnit stále přísnější normy, včetně parametrů udržitelnosti, chtějí-li vyvážet do rozvinutých zemí. Ekoznačky a soukromé certifikační systémy splňující mezinárodně dohodnuté normy hrají rostoucí úlohu na vývozních trzích rozvinutých zemí. Cílem podpory by mohlo být pomoci výrobcům v rozvojových zemích s plněním těchto nových požadavků;
- **řádné nakládání s chemikáliemi a odpady.** Tato oblast je v rámci rozvojové spolupráce obzvláště zanedbávána, a proto byly zahájeny nové iniciativy s cílem zvýšit její prioritu. Patří k nim strategický plán k Basilejské úmluvě o nebezpečných odpadech, Rotterdamská a Stockholmská úmluva o chemikáliích, a připravovaný strategický přístup k mezinárodnímu nakládání s chemikáliemi;
- **znečištění ovzduší.** To představuje významné zdravotní riziko zvláště ve velkých městech v rozvojových zemích. EU může nabídnout odborné znalosti pro lepší porozumění této otázce a kontrolu přeshraničního znečištění ovzduší;
- **udržitelná výroba a spotřeba.** Zejména rozvíjející se země mají velký zájem těžit ze zkušeností EU v oblasti politických přístupů a využití různých nástrojů, například právních předpisů a hospodářských opatření, zajišťujících, aby rychlý růst nevedl k nepřijatelným dopadům na životní prostředí a energetickou bezpečnost.

4.3. Lepší integrace na straně EU

- **Chudoba a životní prostředí v rámci nových forem poskytování pomoci.** Posun směrem k rozpočtové podpoře a harmonizaci mezi dárci znamená, že jsou zapotřebí nové přístupy k začleňování ohledů na environmentální dopady do tvorby politiky. Bude nutné přijmout konkrétní opatření s cílem reagovat na souvislosti mezi chudobou a životním prostředím, zlepšit koordinaci mezi dárci a provádět široce pojatá strategická hodnocení životního prostředí.
- **Posílení odborných znalostí pro EU a podpora soudržnosti.** Nové prohlášení o rozvojové politice vyzývá Komisi, aby zdokonalila své kapacity pro analýzu řady rozvojových otázek a aby se v tomto ohledu stala odborným zázemím EU, v souladu s Pařížskou deklarací k účinnosti pomoci. Tyto posílené kapacity by mohly rovněž podpořit soudržnost mezi politikami EU, které mají vliv na životní prostředí v globálním měřítku nebo v partnerských zemích.

- **Integrace a dekoncentrace.** Od delegací se v rámci řízení pomoci očekává, že zajistí dostupnost specializované pomoci tam, kde je zapotřebí, což je další argument pro součinnost s členskými státy. Tematický program by mohl přispět k dalšímu zdokonalení potřebných odborných znalostí v oblasti životního prostředí i energetiky.

4.4. Posílení správy životního prostředí a vedoucí úlohy EU

EU má životní zájem na účinné správě životního prostředí na mezinárodní úrovni. Lepší správa věcí veřejných by měla všem vládám pomoci chápat a řešit tyto otázky a vnímat udržitelnost jako vyšší prioritu. K tomu je třeba naplnit tyto předpoklady:

- **úsilí o soudržnost mezi životním prostředím a ostatními pilíři mezinárodní správy pro udržitelný rozvoj.** EU přikládá vysokou prioritu vytvoření soudržnějšího institucionálního rámce pro environmentální činnosti v systému OSN. Přeměna Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) na Organizaci OSN pro životní prostředí by vytvořila větší potenciál pro účinné prosazování soudržnosti politik na globální úrovni;
- **pomoc pro sledování a hodnocení životního prostředí na regionální a mezinárodní úrovni.** Podpora je nutná kvůli účinnému zapojení vědců a odborníků z chudších zemí a předávání výsledků činitelům s rozhodovacími pravomocemi. To by zahrnovalo mezinárodní spolupráci na environmentálně-ekonomickém modelování spolu s budováním kapacit pro analýzy environmentální politiky, pro monitorování pomocí vesmírných technologií a pro informačně-technologické systémy in situ;
- **poskytování dodatečné podpory sekretariátům mnohostranných dohod o životním prostředí** s cílem posílit správu životního prostředí na mezinárodní úrovni i vůdčí postavení EU. Tato podpora by mohla pomoci sekretariátům získat přístup k dalším odborným znalostem, čímž by se zvýšilo tempo a soudržnost jejich práce, a podnítit lepší spolupráci mezi sekretariáty, UNEP, rozvojovými agenturami OSN a mezinárodními finančními institucemi. Je také nutné podporovat účast rozvojových zemí na zasedáních smluvních stran mnohostranných dohod o životním prostředí;
- **prosazování účinných opatření zaměřených na dodržování a vynucování mnohostranných dohod o životním prostředí,** včetně podpory skupin zabývajících se sledováním životního prostředí a hájením environmentálních zájmů. Přitom je pochopitelné, že rozvojové země chtějí dodržování těchto dohod zlepšit spíše prostřednictvím pomoci pro budování kapacit než prostřednictvím sankčních opatření;
- **podpora mezinárodních organizací a procesů v oblasti životního prostředí a energetiky,** včetně UNEP a Komise OSN pro udržitelný rozvoj, fóra Spojených národů o lesích, strategického přístupu k mezinárodnímu nakládání s chemikáliemi, mezinárodního panelu o udržitelném využívání zdrojů, OECD, Mezinárodní agentury pro energii, diskusí o dlouhodobé spolupráci na řešení problému změny klimatu, obchodních a environmentálních procesů a partnerských iniciativ;
- **podpora občanské společnosti a skupin odborníků (think tanks) zabývajících se environmentální a energetickou politikou.** Mezinárodní a regionální skupiny občanské společnosti a skupiny odborníků věnující se environmentální politice mají důležité funkce z hlediska obhajoby zájmů životního prostředí na mezinárodní úrovni

a prostřednictvím vnitrostátních partnerů budují místní kapacity v rozvojových a sousedních zemích;

- **zvýšení efektivity mezinárodních jednání.** Budování vyjednávacích kapacit rozvojových zemí a zlepšování dosahu komunikace EU prostřednictvím dialogu s partnery se dlouhodobě vyplácí.

4.5. Podpora udržitelných energetických alternativ v partnerských zemích a regionech

Zapotřebí je koordinovaný přístup, který by stavěl na dřívějších opatřeních v rámci iniciativy COOPENER, hlavních funkcích energetické iniciativy EU a Johannesburgské koalice pro obnovitelnou energii, kterou EU iniciovala. K hlavním cílům by měla patřit institucionální podpora pro zlepšení přístupu k udržitelným energetickým službám v zájmu zmírnění chudoby v rozvojových zemích a regionech, jakož i podpora takových opatření v rozvíjejících se zemích, jejichž cílem je zvýšení bezpečnosti globálního zásobování energií a ochrana celosvětového životního prostředí. Podpora poskytovaná tematickým programem by se měla týkat především oblastí, mezi které patří:

- **začlenění udržitelné energetiky** do rozvojových plánů a strategií (především strategií pro snížení chudoby) na regionální, národní a místní úrovni;
- **rozvoj institucionální podpory a technické pomoci**, jakož i posílení kapacit pro přípravu politik, regulaci a energetické plánování – mimo jiné prostřednictvím podpory twinningových iniciativ, umožňujících sdílet zkušenosti EU a navazovat vztahy s klíčovými zeměmi, a podpory správně zacíleného zadávání veřejných zakázek;
- **vytvoření příznivého právního a politického rámce s cílem přilákat nové podniky a investory** do oblastí obnovitelných zdrojů energie a efektivní výroby a využití energie a s cílem připravit půdu pro skokový technický pokrok v těchto oborech;
- **posílení role energetiky jako prostředku tvorby příjmů pro chudé** a ochrana/zvýšení tvorby příjmů jiných konečných odběratelů energie, a to vytvořením kritického množství lidského kapitálu s aktuálními odbornými znalostmi a schopnostmi v soukromém sektoru, zvláště pak v energetických službách a vybraných odběratelských odvětvích;
- **podpora inovačních přístupů k financování**, včetně veřejných a/nebo soukromých partnerství a mechanismů v oblasti udržitelné energetiky, s cílem podněcovat transfer a zavádění technologií;
- **podpora regionální spolupráce** v uvedených oblastech mezi vládami, nevládními organizacemi a soukromým sektorem a vytváření předpokladů pro regionálně propojenou infrastrukturu, která může zajistit úspory z rozsahu zejména pro malé země, jak se navrhuje například v nové strategii EU pro Afriku¹². Pro úspěšnou realizaci této priority bude mít zásadní význam těsná spolupráce s ostatními dárci a programy půjček.

¹²

KOM(2005) 489.

Provádění těchto iniciativ by mělo být úzce provázáno s budoucím programem ES „Inteligentní energie pro Evropu“¹³, jenž je součástí rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovaci na období 2007–2013, protože představují příležitost k promítnutí politiky EU do vnějších vztahů.

¹³

COOPENER II.

ANNEX 1

Annex 1: Important Commitments by the EU and the International Community

The European Consensus on Development

- Primary and overarching objective of EU development cooperation is the eradication of poverty in the context of sustainable development, including pursuit of the MDGs
- Help developing countries to achieve the objectives agreed at the UN conferences.
- improving policy coherence for development in order to accelerate progress towards attaining the MDGs, COM (2005)134 final.

Climate (Kyoto Protocol)

- Developed countries are committed to reducing their collective greenhouse gas emissions by about 5% below 1990 levels in the period 2008 – 2012. The EU 15 target is -8%.

Biodiversity and Natural Resources (JPoI)

- Achieve, by 2010, a significant reduction in the current rate of loss of biological diversity.
- Maintain or restore depleted fish stocks to levels that can produce the maximum sustainable yield by 2015.

Forests (EU commitment at WSSD)

- FLEGT is a political commitment to improve forest governance and eliminate illegal logging

Desertification (JPoI)

- Integrate measures to prevent and combat desertification in poverty and sustainable development strategies

Chemicals (JPoI)

- Aim, by 2020, to use and produce chemicals in ways that do not lead to significant adverse effects on human health and the environment.

Water (MDG 7, JPoI and EU commitments at WSSD)

- Develop integrated water resources management and water efficiency plans by 2005.
- Halve, by 2015, the proportion of people without access to safe drinking water and basic sanitation
- The EU Water Initiative is a political commitment by Member States and the Commission to contribute to the achievement of the MDG and WSSD targets for water and sanitation and provides a framework for dialogue with partner countries and stakeholders on sector policies and priorities.

Energy (JPoI and EU commitments at WSSD)

- Improve access to reliable and affordable energy services for sustainable development, sufficient to facilitate the achievement of the Millennium Development Goals and meet the growing need for energy services in the longer term to achieve sustainable development (JPoI Paras 9 & 20).
- The EU Energy Initiative is a long-term political commitment by Member States and the Commission to increase the focus on the role of energy in poverty alleviation and sustainable development, as well as in facilitating the achievement of the MDGs.
- The Johannesburg Renewable Energy Coalition. A coalition of 88 governments are cooperating to substantially increase the global share of renewable energy through the market on the basis of ambitious time-bound targets and regular reviews of progress.

Sustainable Development (JPoI)

- Encourage and promote the development of a 10-year framework of programmes to accelerate the shift towards sustainable consumption and production.

Governance (JPoI and the UN Millennium Summit Review)

- Adopt new measures to consolidate institutional arrangements for sustainable development at international, regional and national levels.
- Agreement to explore the possibility of a more coherent institutional framework to allow more efficient environmental governance within the UN system.

Research: the EU Framework Programmes for Research (FP6 and FP7):

- The new framework programme for 2007 - 2013 will support relevant research, and provide background for “knowledge based approach”.

ANNEX 2

A non-exhaustive list of key environment and sustainable natural resource issues, including energy, which are of concern to the EU

In the last 50 years the world's population has almost trebled and humans have changed ecosystems more extensively than in any similar time period to meet the growing demand for food, fresh water, timber, fibre and fuel. For example, between 1960 and 2000 world food production increased by about 2.5 times, water use doubled, timber production grew by 50% and hydropower capacity doubled¹⁴. In the same period atmospheric concentrations of carbon dioxide grew by 20% above pre-industrial levels. As a result of these pressures, 15 of the 24 ecosystem services examined by the Millennium Ecosystem Assessment are being degraded or used unsustainably and present an obstacle to achieving the MDGs. These services include provision of capture fisheries, wild food, wood fuel, genetic resources, natural medicines and fresh water, as well as air and water purification, erosion control and the regulation of natural hazards and pests.

Further population growth of 2 billion is predicted by 2030. Combined with the long-term economic growth rate required to pull everyone out of extreme poverty (3.6% per capita p.a. in low income countries), this means the world economy could grow fourfold by 2050¹⁵. It is essential to ensure that natural resources are used sustainably so that production and consumption patterns do not exceed the earth's capacity to supply resources or absorb the wastes and emissions generated by such growth. This will be a fundamental challenge for the world community, and especially for the emerging economies and developing countries. Efforts over the next 10 years to make patterns of development more sustainable will be crucial in affecting the long-term outcome.

The main issues are highlighted in more detail in the following paragraphs.

Climate change. During the last century the earth's average surface temperature rose by around 0.6°C and is predicted to rise by a further 1.4 to 5.8°C by 2100¹⁶, with a consequent rise in sea levels of 9 to 88 cm threatening island and coastal communities, and greater frequency and severity of extreme weather events. Predicted temperature rises will have profound consequences for water cycles, agriculture, disease and biodiversity, and the number of environmental refugees is expected to rise to 50 million by 2010 and up to 200 million by 2050 as a result¹⁷. Addressing climate change requires international cooperation aimed at achieving the existing Kyoto Protocol Commitments, but also to develop long-term cooperative action. Mitigation of greenhouse gas emissions is crucial, especially in industrialised countries and emerging economies. Substantial changes are needed in how the world produces and uses energy, as is technological change in all economic sectors. In view of the already unavoidable impact of climate change, in many developing countries cooperation will need to concentrate on adaptation and on reducing vulnerability to climate change but should also stimulate investment in clean technologies.

¹⁴ Millennium Ecosystem Assessment.

¹⁵ World Development Report 2003: Sustainable Development in a Dynamic World (World Bank).

¹⁶ Intergovernmental Panel on Climate Change, 3rd Assessment Report.

¹⁷ Myers, N. (2005) Environmental refugees: an emergent security issue, 13th Economic Forum, Prague 23-27 May.

Biodiversity. Maintaining biodiversity at genetic, species and ecosystem levels offers many local and global benefits. Healthy and fully-functioning ecosystems provide a wide range of essential goods, such as foods, fuels, building materials and medicines. They also provide a variety of services, such as cycling nutrients, creating fertile soils, fixing carbon, purifying air and water, providing genetic material for crops and livestock, pollination, controlling floods and erosion, and checking pests, diseases and alien species. Ecosystems support primary production (agriculture, fisheries, forestry), secondary production (textiles, pharmaceuticals) and service industries (tourism, well-being, recreation). The costs of failing to protect biodiversity are immense – in terms of lost goods and services to these sectors of the economy. Further, restoring degraded ecosystems, or substituting artificially for these biodiversity goods and services where natural systems fail is frequently much more costly than looking after them in the first place. Poor people in developing countries, with little access to markets, are particularly reliant on ecosystem goods and services.

Water. One third of the world's population live in countries that are water-stressed¹⁸ and this proportion is likely to increase to two thirds by 2025 with implications for peace and security. Over 1.1 billion people have no access to safe drinking water and 2.4 billion lack improved sanitation. Integrated water resources management is essential worldwide if human needs for consumption, agriculture and industry are to be balanced with the water needs of healthy ecosystems. Polluted ecosystems and poor water management have a detrimental effect on economic growth, health and livelihoods. Improving access to safe water and sanitation and improved water resource management are key steps to achieving many of the Millennium Development Goals (MDGs).

Forest management. Natural forests are centres of biodiversity and important stores of carbon and disturbing these ecosystems contributes to biodiversity loss and climate change. An estimated 1.6 billion poor people rely heavily on forests for their livelihoods, including food security (bushmeat, fruits and vegetables), health (medicinal plants), shelter (building materials), and energy (fuelwood and charcoal). Forests also provide environmental services such as watershed protection. Forest-based industries are an important source of employment and export revenues, and are a driver of economic growth. Rapid global deforestation and poor governance jeopardise this valuable resource endowment.

Fisheries and marine resources. Lack of effective governance often results in over-exploitation of the resource base, threatening the nutritional status of major population groups, particularly people from the poorest African and South Asian countries, for whom fish and marine products constitute an essential part of their protein intake. Coral reefs are major centres of biodiversity and important in protecting shorelines, which are often densely inhabited and the basis for considerable economic development through eco-tourism.

Desertification and land degradation lead to the loss of productive land. An estimated 900 million people across the world live in 'drylands', which cover about 30% of the earth's land surface. These drylands, which have low and variable rainfall, are very fragile. Due to their low productivity, they are also often politically and economically marginalised and receive little attention from most governments. Surveys show that nearly 70% of drylands worldwide suffer varying degrees of degradation and desertification.

¹⁸ Countries using more than 10% of total supply where water shortage is likely to impede development.

Use of natural resources in growing economies. The links between growth and natural resource use change depending on the absolute level of development. In poor societies the links between poverty and natural resource degradation often lead to a vicious circle of negative growth, increasing poverty and further over-exploitation of the natural resource base. As economies develop, different patterns set in and positive economic growth brings a new set of environmental pressures. Rich economies such as the EU have an ecological footprint that extends beyond its borders. Indeed, the EU contains 7% of the world's population but consumes 16% of the products of the earth's biocapacity¹⁹. In emerging economies and even in developing countries with significant wealthier sectors of society, the environmental effects of affluence are of growing concern. Natural resources need to be managed sustainably to break the link between economic growth and environmental degradation. This needs to be done by taking into account the full life cycle of resource use, covering their supply, use phase and the final disposal of waste. New EU policies, including the Thematic Strategies on resource use, waste and Integrated Product Policy, build on this logic, aiming to ensure that the negative impacts of resource use and products are reduced without simply shifting them to other countries. These policy developments are of great interest to emerging economies.

Bio-technology promises remarkable advances in medicine, agriculture and other fields and may have the potential to decrease pressure on land use, increase sustainable yields on marginal lands and reduce the use of water and agro-chemicals in agriculture. However, genetic engineering is a very new field and there are potential adverse effects on biological diversity and risks to human health. These could be of particular concern in developing countries which house most of the wild relatives of domesticated crops but lack capacity to assess and manage risks and thus to ensure bio-safety.

Chemicals and pesticides can bring enormous benefits to man and are the products of rapidly growing and globalising industries. However, when badly managed they are also the cause of major health and other problems, especially in developing countries. Uncontrolled transport and storage of **hazardous waste** and unsound management of all wastes also bring threats to the environment and human health. The costs of unsound chemicals and toxics management are widespread and borne disproportionately by the poor; yet least developed countries are often unaware of the economic burdens posed by poor management.

Energy access. Nearly two billion people do not have access to modern energy services. Developing countries' supplies of energy are insecure and unreliable: firewood, charcoal, crop residues and animal wastes account for approximately 30% of primary energy use; electricity supplies are limited and often erratic; and net oil importers are particularly vulnerable to high global oil prices. Better access to secure, affordable and sustainable energy services is essential for achieving the MDGs, for the eradication of poverty, and to support the productivity increases and economic growth both in rural and in urban areas.

¹⁹ The European environment: State and outlook 2005. European Environment Agency - NB: figures quoted include Switzerland.

Secure and affordable energy supplies. The volatility of energy prices (notably oil and gas) brings important economic impacts to all countries and the businesses on which their economies depend, especially those countries with emerging economies. Working together to establish plans, strategies and systems for ensuring secure and sustainable energy services at affordable prices, without causing excessive damage to either the local or the global environment, is therefore an important priority for both the public and private sectors in the EU and for its neighbours and partners worldwide.

Air Pollution is closely related to the burning of fossil fuels, in particular coal, and thus there are clear links between air pollution and policies on energy and climate change. Such pollution is growing rapidly in emerging economies. Tackling air pollution brings major health benefits not only in those economies but even in poorer, biomass-dependent developing countries. Nearly 1.6 million people die each year from the effects of indoor pollution from fuelwood and other solid fuels²⁰. Air pollution travels long distances. While emissions from the EU are decreasing there is increasing evidence that the long range transport of air pollution into the EU is increasing. This is one of the reasons why the Commission is co-chairing a “Task Force on Hemispheric Transport of Air Pollution”, which looks at the technical/scientific issues surrounding hemispheric contributions to air pollution. Recently the UNEP has drawn attention to the trans-boundary effects of air pollution from the emerging economies of Asia.

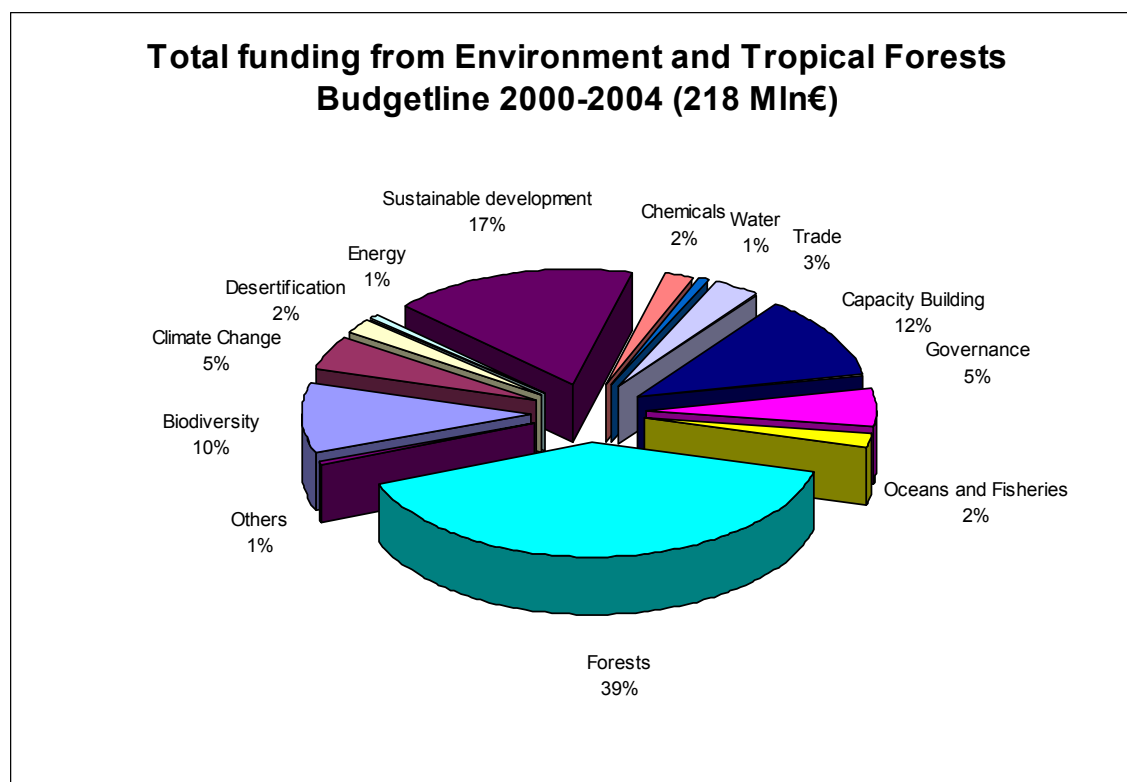
²⁰ WHO (2000) *Air pollution*, WHO Fact sheet 187.

ANNEX 3

Current Funding instruments

Regulations (EC) No 2493/2000 and (EC) No 2494/2000 on the Environment in Developing Countries and Tropical Forests and Other Forests in Developing Countries expire in 2006. These budget lines were first created in 1992 to implement pilot actions and strategic studies and merged in 2001 into budget line 21 02 05. The emphasis is on work in developing countries that fosters sustainable forest management and environmental protection and allocations are made both through calls for proposals aimed at NGOs, among others, and by way of targeted projects undertaken by IGOs in support of EC policy objectives.

Table: funding by different sectors (budget line 21-02-05, 218 M € between 2000-2004)

Note: for sectors such as energy, this graph does not reflect the overall share of granted support. In fact, support to energy projects has also been given in the frame of other headings like under “forest”, “sustainable development” and others.

The Life-Third countries part of Regulation (EC) No 1682/2004 expires at the end of 2006. It is active in non-EU countries around the Mediterranean and Baltic seas and helps to establish the capacities and administrative structures needed in the environmental sector and in the development of environmental policy and action programmes. Priority is given to projects that promote cooperation at trans-frontier, trans-national or regional level. The Commission's International Environment budget line 07 02 01 commits between €6 and 8 million a year, of which an increasing share (currently about €2 million) is needed for regular contributions for the core costs of MEAs. The legal basis for regular contributions is provided by the decisions on EC ratification while the rest of the line is based on the Annual Work Programme of DG Environment. The line supports global and European regional MEAs and other international environmental processes. For example, using the budget line and other resources, the EC pays for preparatory analytical work required for negotiations, helps developing countries to participate in environmental meetings, and holds dialogues with key partners on major issues.

Budget Lines 06.04.02 and 06.01.04.09 "COOPENER" funds initiatives that promote renewable energy sources and energy efficiency in developing countries, and address sustainable energy services for poverty alleviation in the context of the EUEI. €5 million p.a. was committed on these budget lines in 2003-05.

List of Acronyms

DCECI	Development Cooperation and Economic Cooperation Instrument
DPS	Development Policy Statement adopted by the Council, European Parliament and the Commission on 22 November 2005
6th EAP	Sixth Environmental Action Programme, Decision 1600/2002/EC, OJ L242/1 of 10/09/2002
EC	European Community
ENPI	European Neighbourhood Policy Instrument
EUEI	European Union Energy Initiative
EUWI	European Union Water Initiative
EU	European Union
FLEGT	Forest Law Enforcement, Governance and Trade
GEF	Global Environment Facility
FP6	Framework Programme for Research no 6
IEA	International Energy Agency
IEE	Intelligent Energy - Europe
IFI	International Financial Institution
IISD	International Institute for Sustainable Development
IUCN	World Conservation Union
IPA	Pre-Accession Instrument
IPCC	Inter-governmental Panel on Climate Change
JPoI	Johannesburg Plan of Implementation adopted at WSSD
JREC	Johannesburg Renewable Energy Coalition
MEA	Multilateral Environmental Agreement
MDG	Millennium Development Goals
PEP	Poverty-Environment Partnership
PRSP	Poverty Reduction Strategy Paper
NGO	Non-Governmental Organisation
SAICM	Strategic Approach to International Chemicals Management
UNCBD	United Nations Convention on Biological Diversity
UNCCD	United Nations Convention on Combating Desertification
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change
UNDP	United Nations Development Program
UNEP	United Nations Environmental Programme
UNFF	United Nations Forum on Forests
UNITAR	United Nations Institute for Training and Research
WRI	World Resources Institute
WWF	World Wide Fund for Nature
WSSD	World Summit for Sustainable Development
ACP-EU	Africa – Caribbean – Pacific - European Union
EDF	European Development Fund
AMCOW	African Ministerial Conference on Water
FEMA	African Ministers for Water and for Energy
AFLEG	African Forest Law Enforcement and Governance